

**Разовій раді для проведення захисту дисертації
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі
знань 08 «Право» за спеціальністю 081
«Право» (ДФ35.725.085) у Львівському
державному університеті внутрішніх справ
(79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26)**

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора,

ПРИТИКИ Юрія Дмитровича

**на дисертацію БОЄРУ Володимира Сергійовича на тему
«Приватний виконавець як суб'єкт виконавчих процесуальних
правовідносин», подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами. В умовах війни, Україна продовжує працювати над розробкою стратегії повоєнної відбудови країни та її економіки. Для її відновлення та досягнення загальноєвропейського рівня якості життя вкрай важливо забезпечити зростання рівня ВВП через підвищення рівня ефективності всіх секторів економіки. Серед основних факторів, які впливають на швидкість зростання економіки – безпечність і стабільність. Ризики, пов'язані з вадами правосуддя в країні (зокрема, ризики неефективного правозастосування), закладаються у вартість усіх товарів і послуг, що виробляються в країні. Таким чином, зростає вартість фінансових послуг, послуг для населення та бізнесу, сировини, проміжних та кінцевих товарів. Це, своєю чергою, впливає на купівельну спроможність всередині країни та конкурентоздатність вітчизняних виробників товарів і послуг.

У пошуках оптимального способу вирішити проблеми низької ефективності правосуддя в Україні законодавець, з урахуванням досвіду закордонних країн-партнерів, запозичив низку інститутів, покликаних підвищити якість правосуддя і, зокрема, ефективність примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів.

Законами України «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», що були прийняті у 2016 році, функція примусового виконання рішень юрисдикційних органів на рівні з органами державної виконавчої служби була покладена також і на нових суб'єктів – приватних виконавців.

Суб'єкти владних повноважень, які здійснюють свою діяльність як суб'єкти незалежної професійної діяльності уже довели свою ефективність в Україні на досвіді запровадження приватного нотаріату. Однак, приватне примусове виконання є новим для української правової системи і потребує глибокого дослідження. Правосуб'єктність приватного виконавця навіть безпосередньо у виконавчому процесі має суттєві відмінності від правосуб'єктності державного виконавця, однак, досі не була досліджена.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Боєру Володимира Сергійовича на тему «Приватний виконавець як суб'єкт виконавчих процесуальних правовідносин» не викликає сумніву, робота відзначається теоретичною та практичною значимістю розв'язуваних проблем, характером обговорюваних питань, відповідає потребам приведення чинного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів.

Важливість теми дисертаційного дослідження підтверджується включенням її до плану науково-дослідної роботи кафедри цивільно-правових дисциплін Інституту права Львівського державного університету внутрішніх справ на 2020–2023 роки «Проблеми правового регулювання приватних відносин в умовах гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу» (номер державної реєстрації: 0120U102681).

Аналіз структури та змісту дисертації. Структурно дисертаційне дослідження відповідає усім вимогам, які пред'являються до такого роду робіт. Архітектоніка роботи визначена так, що дисертант досліджує тему дисертації, рухаючись від питання загального, для розуміння її характеру, до питань, аналізу повноважень приватного виконавця, порівняльного аналізу компетенції державного і приватного виконавця та пошуку шляхів удосконалення процесуального статусу приватного виконавця. У вступі дисертантом обґрунтовано актуальність теми дослідження, окреслено ступінь її наукової розробки; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами; визначено мету, завдання, об'єкт та предмет, методи дослідження; сформульовано основні наукові положення, які характеризуються науковою новизною або її елементами і які виносяться на захист; висловлено бачення дисертанта щодо впровадження результатів дослідження та дана характеристика їх апробації, означено структуру і обсяг роботи.

Метою дисертації автором визначено комплексне дослідження інституту приватного виконавця як суб'єкта виконавчих процесуальних правовідносин, виявлення й усунення колізій та прогалин у правовому регулюванні цього цивільного процесуального інституту, розробка пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України та підвищення ефективності його застосування. Для досягнення наведеної мети було виокремлено сім завдань, які на підставі тексту дисертації та висновків до роботи були успішно вирішені, оскільки завдяки цьому запропоновано розв'язання теоретичних та практичних питань, пов'язаних із удосконаленням застосування інституту приватного виконавця як суб'єкта виконавчих процесуальних правовідносин.

Розділі 1. «Розвиток правового інституту приватного виконання в Україні» присвячений дослідженню системи примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів та передумов запровадження приватного виконання в Україні.

Розділ 2. «Характеристика процесуального статусу приватного виконавця» присвячений визначенню поняття та структурі процесуального

статусу приватного виконавця, дослідженню компетенції приватного виконавця та детальному порівняльному аналізу повноважень приватного і державного виконавця.

Розділ 3 «Удосконалення процесуального статусу приватного виконавця як гарантія виконуваності рішень судів та інших юрисдикційних органів» містить пропозиції щодо шляхів підвищення ефективності діяльності приватного виконавця на основі досвіду країн Європейського Союзу та реформування механізму дисциплінарної відповідальності приватного виконавця, як запоруки забезпечення його незалежності.

Робота містить чотири додатки, серед яких список публікацій здобувача за темою дисертації та акти впровадження дисертаційної роботи В. С. Боєру у навчальну та практичну діяльність.

Оцінка методології дослідження. Обґрунтованість наукових положень дисертації забезпечується застосуванням сучасних методів наукового дослідження. Здобуті дисертантом результати базуються на комплексному використанні методів наукового пізнання, які в своєму логічному поєднанні дають змогу всебічно розглянути проблематику правового регулювання інституту приватного виконавця як суб'єкта виконавчих процесуальних правовідносин.

Методологічним підґрунтям роботи стала сукупність філософських, загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема: метод історичного аналізу, герменевтичний, методи аналізу та синтезу, дедукції та класифікації.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є обґрунтованими, аргументованими та переконливими. Автором для обґрунтування своїх висновків, пропозицій та рекомендацій використано великий обсяг літературних джерел, серед яких нормативно-правові акти різних держав та теоретичні джерела різних часів, судова практика.

Структура дисертаційного дослідження логічно побудована та характеризується чітким змістовним наповненням. Правильно побудований план дисертації дозволив її автору досить повно і всебічно дослідити питання, виконати завдання і досягнути мети дослідження. Обґрунтованість власних наукових результатів підтверджується і тим, що автор робить висновки на підставі аналізу й зіставлення поглядів і концепцій інших науковців.

Одержані результати є науково обґрунтованими, достовірними та підтверджуються сучасними та взаємодоповнюючими методами досліджень.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження визначається тим, що дисертація В. С. Боєру є першим в Україні комплексним дослідженням інституту приватного виконавця як суб'єкта виконавчих процесуальних правовідносин.

Вимогам щодо наукової новизни відповідає низка сформульованих дисертантом положень, які винесені на захист. Зокрема, автором:

– запропоновано авторське визначення поняття «правосуб'єктність приватного виконавця у виконавчому провадженні» (стор. 69–71);

– доведено, що правосуб'єктність приватного виконавця у виконавчому провадженні є особистою та предметною (стор. 106–107);

– здійснено стосовно приватного виконавця розмежування змісту понять «процесуальний статус» («повноваження», «компетенція») та «правовий статус» (права та обов'язки суб'єкта приватних правовідносин) (стор. 107–108);

– визначено структуру процесуального статусу приватного виконавця через сукупність його правообов'язків, повноважень, передбачених законодавством, як суб'єкта, який реалізує покладену на нього державою функцію примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів, які він здійснює в ході виконавчого провадження (стор. 108–109);

– здійснено класифікацію повноважень приватного виконавця за різними критеріями, виокремивши: активні та пасивні повноваження приватного виконавця; процедурні повноваження приватного виконавця; спонукальні повноваження; повноваження, що спрямовані безпосередньо на виконання

рішення; інструментальні повноваження приватного виконавця:
а) повноваження спрямовані на отримання інформації про боржника та майно тощо; б) повноваження щодо допуску виконавця до майна боржника; в) повноваження виконавця щодо притягнення учасників провадження до відповідальності (стор. 108–109);

– запропоновано на час перехідного періоду до повністю приватної системи примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів запровадити посаду помічника державного виконавця для сегментації обов'язків державного виконавця (стор. 96);

– доведено доцільність повного переходу Україною до приватноправової моделі примусового виконання рішень, яка в наших реаліях найбільш ефективна та безкоштовна для державного бюджету (стор. 56–57);

– запропоновано до ліквідації органів ДВС зрівняти обсяги повноважень державних та приватних виконавців (стор. 121);

– аргументована пропозиція на законодавчому рівні зрівняти у правовому статусі різні категорії боржників у виконавчому провадженні, зокрема, боржників – органи державної влади, юридичні особи публічного права тощо з боржником – фізичною або юридичною особою приватного права, скасувавши мораторії на звернення стягнення стосовно держави в широкому розумінні (стор. 149);

– запропоновано запровадження системи невідворотності сплати дрібних штрафів водночас із прогресивним астрентом (стор. 122–123);

– доведена доцільність доповнення законодавства про виконавче провадження правилами про астрент за французькою моделлю (стор. 123–126);

– запропоновано на законодавчому рівні змінити інституційне підпорядкування Дисциплінарної комісії приватних виконавців, передбачити вимоги до структури та змісту рішення Дисциплінарної комісії приватних виконавців, змінити перелік видів дисциплінарних стягнень, змінити зміст зупинення діяльності приватного виконавця з позбавлення його виконавчого процесуального статусу на тимчасову заборону відкривати нові виконавчі

провадження; передбачити правило про строк набрання чинності рішенням Дисциплінарної комісії приватних виконавців, запровадити обов'язкове оприлюднення рішень Дисциплінарної комісії приватних виконавців (стор. 150).

Перелічені наукові положення є основними, найбільш значущими, викладені несутеречливо з урахуванням ступеня їхньої новизни. Стиль їх викладення дозволяє усвідомити зміст і новизну у порівнянні з раніше висловленими у науці цивільного процесуального права підходами щодо питань, які є предметом даного дослідження.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні наукові результати дисертації відображено у 4 наукових публікаціях у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань категорії «Б», 4 тези доповідей на конференціях та науково-практичних заходах.

Відсутність порушення академічної доброчесності. З аналізу змісту тексту дисертації офіційним опонентом вбачається дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності у повному обсязі, що підтверджується наступним.

Ознайомлення з представленою роботою дає підстави стверджувати, що ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації, ступінь їх достовірності та наукової новизни в цілому відповідають вимогам, що ставляться до такого виду робіт. При використанні в роботі ідей, тверджень, відомостей містяться посилання на згадані автором у тексті джерела інформації. Надано повну, достовірну інформацію про використання результатів наукової діяльності, а також використані методики досліджень.

У рецензованій дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дисертаційного дослідження.

Практичне значення отриманих автором дисертації результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані за різними напрямками у:

– науково-дослідній діяльності – для подальшого дослідження інституту приватного виконавця як суб'єкта виконавчих процесуальних правовідносин, виявлення та усунення колізій та прогалин правового регулювання цього цивільного процесуального інституту;

– правотворчому процесі – під час вдосконалення чинних та розроблення нових правових приписів щодо процесуального статусу приватного виконавця;

– правозастосовній діяльності – для вдосконалення організаційно-правових засад діяльності з притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності;

– навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Цивільне процесуальне право» та «Виконавче провадження», під час підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів, а також рекомендувати їх до вивчення під час самостійної роботи здобувачів ступенів вищої освіти «бакалавр» та «магістр» (Акт впровадження результатів дисертації в освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ № 74 від 12 липня 2023 року).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи актуальність проведеного дисертантом дослідження, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність, високий науково-теоретичний рівень та практичну значущість його результатів, слід висловити деякі зауваження щодо окремих дискусійних положень роботи, які потребують уточнення та додаткової аргументації.

1. У змісті дисертаційного дослідження здобувач висловлює тезу про те, що система примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів має стати повністю приватною. Здобувач посилається на той факт, що приватна модель є більш ефективною, порівняно з державною моделлю примусового виконання. Проте, вважаю, що доцільно було би також розглянути

варіант залишення і розвитку змішаної системи примусового виконання, згідно з чинним законодавством.

2. Дисертант у своєму дослідженні доводить доцільність доповнення законодавства про виконавче провадження правилами про астрент за французькою моделлю, однак в роботі недостатньо розкрито причини того, чому, на думку дисертанта, слід запровадити саме французьку модель астренту, а не німецьку.

3. У підрозділі 3.2. «Реформування механізму дисциплінарної відповідальності приватного виконавця» автор на стор. 137 пропонує утворити Дисциплінарну комісію приватних виконавців при Асоціації приватних виконавців України за зразком французького досвіду. Проте, у дослідженні не міститься достатньої аргументації необхідності перепідпорядкування Дисциплінарної комісії приватних виконавців України та не описано запропонований склад такої комісії.

Наведені зауваження носять переважно дискусійний характер, спрямовані на посилення автором його позицій, не знижують загального позитивного враження від роботи і не впливають на високу оцінку її якості і є напрямками для майбутніх досліджень дисертанта.

Загальний висновок. Дисертація Боєру Володимира Сергійовича на тему «Приватний виконавець як суб'єкт виконавчих процесуальних правовідносин» є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею. У ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають значення для подальшого розвитку науки цивільного процесуального права та вирішують конкретне наукове завдання, яке полягає у розв'язанні теоретичних і практичних проблем інституту приватного виконавця як суб'єкта виконавчих процесуальних правовідносин.

Дисертація Боєру Володимира Сергійовича на тему «Приватний виконавець як суб'єкт виконавчих процесуальних правовідносин» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у

зкладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а його автор Боєру Володимир Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**завідувач кафедри цивільного процесу
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

доктор юридичних наук, професор

Юрій ПРИТИКА

18.01.2024р.
Секретар НДА
Ізраїльська В.В.

